

Instytut Pamięci Narodowej - Warszawa

<https://warszawa.ipn.gov.pl/waw/aktualnosci/35004,Konferencja-naukowa-Nie-tylko-Partia-Organizacje-spoeczne-w-Polsce-Ludowej-1944.html>
27.04.2024, 11:41

Konferencja naukowa „Nie (tylko) Partia? Organizacje społeczne w Polsce Ludowej 1944-1989 - geneza, funkcjonowanie, znaczenie” - Warszawa, 9-10 czerwca 2016

Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie zorganizowało konferencję naukową „Nie (tylko) Partia? Organizacje społeczne w Polsce Ludowej 1944-1989 - geneza, funkcjonowanie, znaczenie”.

Sesja odbyła się w dniach 9-10 czerwca 2016 r. w Centrum Edukacyjnym IPN im. Janusza Kurtyki Przystanek Historia, I. Marszałkowska 21/25 w Warszawie.

Organizatorzy konferencji postanowili pochylić się nad tematyką mało rozpoznaną w dotychczasowej polskiej historiografii, czyli funkcjonowaniem i znaczeniem różnego rodzaju organizacji społecznych, mimo wszystko dość licznie działających w okresie PRL w formie zarejestrowanych oficjalnie towarzystw, stowarzyszeń, zrzeszeń, związków (zwyczajnie mówiąc o związkach zawodowych sensu stricto) etc. Horyzont zainteresowań konferencji obejmował zarówno organizacje działające w skali ogólnopolskiej, jak i lokalnej. Podczas obrad poruszono m.in. poniższe kwestie:

- Geneza organizacji społecznych w PRL (kontynuacja czy nowe elementy?)
- Rola tradycji w działalności społecznej
- Formy funkcjonowania (kluby, stowarzyszenia, związki, itp.) oraz prawne podstawy aktywności
- Obszary funkcjonowania (twórczość, nauka, kultura, rekreacja, mniejszości narodowe, kombatancki, obronność itp.)
- Organizacje społeczne jako szyld, miejsce pozastatutowej czy niszowej aktywności
- Formy życia organizacyjnego
- Życie codzienne społecznika
- Finanse organizacji społecznych w PRL
- Aktywność społeczna a PZPR
- Relacje pomiędzy organizacjami społecznymi
- Aktywność społecznikowska a praca zawodowa w PRL
- Aparat bezpieczeństwa PRL wobec organizacji społecznych (Służba

Bezpieczeństwa, wywiad i kontrwywiad)

- Organizacje społeczne wobec kluczowych wydarzeń politycznych PRL
- Organizacje społeczne jako część życia publicznego PRL (np. udział w świętach organizacyjnych i państwowych)
- Organizacje społeczne jako „okno” na świat, ich kontakty zagranicą
- Sukcesy i porażki organizacji społecznych
- Schyłek PRL – koniec czy etap działalności?

Plonem sesji będzie publikacja.

PROGRAM

9 czerwca (czwartek)

10.00-10.10 Otwarcie konferencji

10.10-11.50 Sesja 1

prowadzenie: dr Tomasz Łabuszewski

- **prof. dr hab. Dariusz Jarosz** (Instytut Historii PAN w Warszawie)
„Zwrot stalinizacyjny” 1948–1950 i jego wpływ na funkcjonowanie organizacji społecznych
- **dr Tadeusz Ruzikowski** (OBEP IPN w Warszawie)
Formalno-prawne aspekty funkcjonowania Polskiego Związku Żeglarskiego 1945–1989
- **Anna Nowakowska-Wierzchoś** (Archiwum Akt Nowych w Warszawie)
Sekcja Kobiet Prawników przy Lidze Kobiet Polskich i jej wkład w „doskonalenie systemu prawnego” w Polsce (1959–1989)
- **dr Karol Nawrocki** (OBEP IPN w Gdańsku)
Od działaczy w mundurach do „kanciastego stołu”. Zarys historii pomorskich struktur piłki nożnej (1945–1989)
- **Dyskusja**

11.50-12.05 Przerwa kawowa

12.05-13.45 Sesja 2

prowadzenie: dr Robert Spatek

- **dr Renata Knyspel-Kopec**

Formy funkcjonowania wybranych organizacji społecznych wyższej użyteczności w świetle przepisów prawnych okresu Polski Ludowej

- **Michał Przeperski** (BEP IPN/Instytut Historii PAN w Warszawie)
Stowarzyszenie Dziennikarzy Polskich w epoce Gomułki
- **dr Jan Olaszek** (BEP IPN w Warszawie)
Inwigilacja najwierniejszych? Służba Bezpieczeństwa wobec Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego
- **Jacek Herman** (Archiwum Państwowe w Łodzi)
Organizacja oraz funkcjonowanie Rady Łódzkiej Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego w Łodzi w latach 1982–1989
- **Dyskusja**

13.45-14.45 Przerwa

14.45-16.25 Sesja3

Prowadzenie: drTadeusz Ruzikowski

- **dr Dorota Gałaszewska-Chilczuk** (Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych w Warszawie)
Geneza, funkcjonowanie i znaczenie Związku Bojowników o Wolność i Demokrację w latach 1949–1989
- **Andrzej Czyżewski** (OBEP IPN w Łodzi)
Więcej niż tylko organizacja kombatancka - dzieje łódzkiego oddziału ZBOWiD na tle epoki 1949–1989
- **dr Krzysztof Busse** (Delegatura IPN w Radomiu)
Wróg czy sojusznik? Stowarzyszenie PAX pod kontrolą aparatu bezpieczeństwa
- **dr Dominika Pasich**
Działalność Stowarzyszenia PAX na terenie powiatu olkuskiego
- **Dyskusja**

16.25 - 16.40

Przerwakawowa

16.40-18.20 Sesja4

Prowadzenie: drKonrad Rokicki

- **Filip Gończyński-Jussis** (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie)
Przed wszystkim umasowić? Liczebność członków jako determinanta działalności Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej
- **dr Zbigniew Bereszyński**

Pomiędzy kolaboracją a opozycją. Stowarzyszenia chrześcijańskie i władze „Polski Ludowej” na przykładzie województwa opolskiego w latach 1950–1989

- **dr Łukasz Jastrząb** (PAN Biblioteka Kórnicka)
Związki kombatanckie powstańców wielkopolskich w optyce bezpieczeństwa
- **dr hab. Urszula Kozłowska**, prof. US (Uniwersytet Szczeciński)
Społeczne ramie służby zdrowia. Aktywność Polskiego Czerwonego Krzyża na Pomorzu Zachodnim (1945–1948)
- **Dyskusja**

10 czerwca (piątek)

10.00-11.40 Sesja5

Prowadzenie: drKazimierz Krajewski

- **Miłosz Kościelniak-Marszał**
Zrzeszenie Polski Związek Łowiecki - geneza i kierunkirozwoju w pierwszych latach funkcjonowania
- **dr hab. Krzysztof Sychowicz** (OBEP IPN w Białymstoku/Państwowa Wyższa Szkoła Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży)
Białoruskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne - powstanie i działalność
- **dr Paul Vickers** (Justus-Liebig-Universität, Giessen, Niemcy)
Towarzystwo Przyjaciół Pamiętnikarstwa: Instytucja pamięci popularnej w Polsce Ludowej
- **dr Krzyżanowski Piotr** (Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim)
Stowarzyszenia cygańskie w PRL - geneza, działalność i znaczenie
- **Dyskusja**

11.40-11.55 Przerwa kawowa

11.55-13.35 Sesja6

Prowadzenie: drElżbieta Kowalczyk

- **dr hab. Artur Pasko** (Uniwersytet w Białymstoku)
PKOl wobec bojkotu Igrzysk Olimpijskich w Moskwie (1980) i Los Angeles (1984)
- **Aleksandra Wierzchowska** (Przystanek Historia Centrum Edukacyjne IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie)
Wyobraźnia koncesjonowana. Polskie Stowarzyszenie Miłośników Fantastyki 1981–1989

- **Adam Suławka** (Uniwersytet Warszawski)
Rosyjskie organizacje społeczno-kulturalne w PRL
- **Joanna Wiesler** (Universität Regensburg, Niemcy)
Działalność organizacji społecznych na rzecz dobra dzieci w Polsce Ludowej na przykładzie Towarzystwa Przyjaciół Dzieci (TPD)
- **Dyskusja**

13.35-14.35 Przerwa

14.35-16.15 Sesja7

prowadzenie: dr Bartłomiej Noszczak

- **Sebastian Drabik** (OBEP IPN w Krakowie)
ZMP w województwie krakowskim (1948-1956) – studium przypadku
- **dr hab. Anna Pachowicz** (Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa wTarnowie)
O sukcesach i porażkach organizacji funkcjonujących wTarnowie w latach 1945-1959
- **Agnieszka Fic** (Uniwersytet Wrocławski)
Organizacje społeczne na wrocławskich osiedlach lat sześćdziesiątych
- **Dyskusja**

15.55 - 16.10

Przerwakawowa

16.10-17.30 Sesja8

Prowadzenie: drTadeusz Ruzikowski

- **dr Adam Dziuba** (OBEP IPN w Katowicach)
Świętowanie pod pepeerowską kuratelą. Organizacje społecznejako organizatorzy i uczestnicy rytuałów władzy w województwie śląskim w latach1945-1948
- **dr Dariusz Gałaszewski** (OBEP IPN w Warszawie)
Powszechna Organizacja „Służba Polsce” jako narzędzie totalitarnego podporządkowania młodzieży władzy komunistycznej w Polsce w latach 1948-1955
- **Paweł Jackowski** (Uniwersytet Warszawski)
Ochotnicze Hufce Pracy w PRL: koncepcja funkcjonowania arealia
- **Dyskusja**

17.30 Zakończenie konferencji

nie_tylko_partia_04_DR
UK.jpg

1str.jpg

nie_tylko_partia_04_DR
UK2.jpg

Zaproszeni goście

Sesja druga. Od lewej:
dr Renata Kryspel-
Kopeć, Michał
Przeperski, Jacek
Herman, dr Konrad
Rokicki (moderator)

Od lewej: dr Dominika
Ptasich, dr Krzysztof
Busse, Andrzej
Czyżewski, dr Doro-
ta Gałaszewska-Chilczuk,
dr Tadeusz Ruzikowski

Uczestnicy czwartej
sesji. Dr hab. Urszula
Kozłowska, dr Łukasz
Jastrząb, dr Zbigniew
Bereszyński, Filip
Gończyński-Jusiś i
prowadzący dr Konrad
Rokicki

Publiczność

Od lewej: dr Piotr
Krzyżanowski, dr Paul
Vickers, dr hab.
Krzysztof Sychowicz,
Miłosz Kościelniak-
Marszał i moderator dr
Tomasz Kabuszewski

Sesja szósta. Joanna
Wiesler, Adam Suława,
Aleksandra
Wierzchowska, dr hab.
Artur Pasko i dr Elżbieta
Kowalczyk

Dr hab. Anna
Pachowicz, Agnieszka
Fic, Sebastian Drabik,
dr Bartłomiej Noszczak
(prowadzący sesję)

Ostatnia sesja. Dr
Adam Dziuba, dr
Dariusz Gaiaszewski,
Paweł Jackowski i dr
Tadeusz Ruzikowski